

LIBERTATEA

Abonamentul:

Preţul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată şi „Tovărăşia”, economică. — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2¹/₂ dolari.

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserţiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserţiunile ca şi abonamentele să plătesc înainte

Manuscripte nu să dau napoi.

† IOAN RUSSU-ŞIRIANU.

Abia e o lună şi jumătate de când »Libertatea» a închinat, în adausul său literar ilustrat, o pagină de dragoste lui Ioan Russu-Şirianu (vezi »Foaia Interesantă» Nr. 45, dela 20 Nov. n.), aducându-i chipul senin în semn de frăţească dragoste şi însoţindu-l cu cuvinte de laudă şi de recunoştinţă din privilegiul desfacerii sale din şirul scriitorilor de gazete dela noi, — şi iată-ne avînd adînc simţita durere, de a-i aduce azi chipul de nou, dar nu împrejmuît de o cunună veselă, ci de liniile negre, jalnice, înfiorătoare, care înseamnă — moartea celui cuprins în tristul lor pervaz!

Da, iubitul nostru frate şi soţ de luptă şi de suferinţe, Ioan Russu-Şirianu, fruntaşul între gazetarii români dela noi, cel despărţit de noi între împrejurări triste şi nevrednice, — cel prigonit de ura procurorilor şi de nerecunoştinţa oamenilor, — a fost mintuit de Dzeu de soartea sa nemiluită, prin chemarea dintre cei vii Sîmbăta trecută în 25 Dec. n.! La orele 3 d. a. şi-a dat bunul suflet în mâinile celui ce i-l'a trimis.

În I. Russu-Şirianu gazetă-

ria română din Ardeal şi Ungaria, perde un fruntaş al său, pe cel-ce a fost sufletul ziarului dela Arad, aşa cum mult a pierdut prin moartea lui Dr. Mureşan, capul ziarului dela Braşov.

Care a fost lucrarea lui în ogorul gazetăriei româneşti şi în viaţa noastră de obşte, am arătat în numărul pomenit al »Foi Interesante». Azi avem încă numai de adaus, că jalea noastră pentru pierderea atât de timpurie a lui e atât de adîncă şi simţită, că doar glasul lacrimii ce ne împăingenează ochiul gîndind la el şi scriind despre el, — o poate spune destul de bine.

Că de rămînea în mijlocul nostru până în sfîrşit, şi putea să se bucure şi el de bucuria care a ajuns pe ziarul pe care el l'a întemeiat, căruia el suflet i-a dat, par'că jalea noastră ar fi mai mică. L'am fi văzut luîndu-şi partea de mulţumire sufletească în ziua luminată ce a fost hărăzită ziarului său, şi ştiam că macar cu atât s'a ales.

Dar soartea acestui om a fost mult mai măşteră, decît să nu te cutropească durerea gîndindu-te la ea!

A lucrat cinci ani de zile cu tot sufletul la »Tribuna» în Sibiu, şi pe urmă, cînd şi prin a lui vrednicie, foaia să ridicase a fi o tribună de a cărei glăsuire să ţină samă tot Românul ce să respectă, — veni un adus de vînturi, un suflet viclean şi veninos, şi-l aruncă din locul său cu soţii săi cu tot, cocoţindu-să ella locul nevrednicit, pe care îl şi ajunse prăpădul sub noul »stăpîn»...

Russu trecu la Arad şi înfiinţînd »Tribuna Poporului» munci aci 12 ani şi jumătate cu toată vioiciunea sufletului său, dar cînd, pe neaşteptate, zeita norocului să apropia cu poala plină de ziarul lui, aducîndu-i »palat» şi tică şi viitor mai liniştit, — el fu silit a pleca pe plaiurile înstrăinării, a mînca pâinea amară a îndepărtării de acolo, unde mai ales acum i-să cuvenea să fie, după jertfa sufletească ce a pus pe altarul foii sale...

Ca urmare a zbuciumărilor sufleteşti, a nesfîrşitelor iritări, nelinişti, de care e chinuită la noi viaţa unui gazetar, — el a fost atins de începutul unei crude boale, care, iată prea iute îl prăbuşi cu totul la pămînt! Şi doar până în zilele din urmă, ba şi în ziua cînd telegraful ne aducea ştirea neaşteptată a morţii lui, am cetit încă articlii scrişi de el prin foile dela noi! Că lucra într'una. Aşa că cu adevărat să poate spune despre vrednicul Russu, că a murit cu arma 'n mână, ca soldatul cel bun pe cîmpul de luptă, — de vreme-ce condeiul e arma cu care să duce, prin foi, lupta timpurilor nouă, şi el cu condeiul în mână a murit, scriind, luptînd pentru neam!

E acelaşi sfîrşit jalnic, înduioşetor, ca şi la regretatul director al »Gazetei», mort tot aşa ca Russu: nainte de amiaz trimisese încă 1000 cor. în o pedeapsă a foii, după amiaz a cetit foile mai nouă şi a lucrat pentru mîne, şi sara a căzut mort! Şi e acelaşi morb: sfîrîmarea creierului, prea mult încordat! E morbul gazetarului român dela noi, care-şi pune tot sufletul şi să sfarmă în iscodirea modurilor de respingere a potopului vrăşmaş ce să descarcă asupra neamului său!

Fii pomenit în veci cu cinste, bunule soldat al gazetăriei noastre, trecut prea de timpuriu dintre noi!

Ştiri politice

Lukács, viitor ministru.

La capătul săptămîinii trecute, lumea care urmăreşte zvrîcolirile politice dela Pesta, — s'a mirat că s'a împlinit la ce nu să aştepta: ca fostul ministru Lukács, urgisit de koşutişti ca om deochiat în ale politice (bineînţeles în ale politice celei mai nebune ce să obicinueşte şi place la Pesta!), — a fost însărcinat de Maestatea Sa cu chemarea de a-şi căuta ministri şi legături, şi a forma el noul ministeriu, care să iee locul koşutiştilor de până acum!

După-ce să sfătuisse el cu fruntaşi de ai partidelor, s'a dus la Viena şi a spus ce a aflat dela aceea. Şi dacă fruntaşii partidelor azi la putere i-ar fi spus toţi că nici de vorbă nu stau cu el, ca mi-te deochiat. Maestatea Sa socotea încercarea prin acest om de »înfundată» şi cerca cu altul.

Dar nul Voinicoşii şi »singurii mintuitori ai naţiei maghiare», koşutişii au stat, cît de bine îmblîniţi, de vorbă cu »vîndutul» de ieri, cu omul »împăratului», aşa că Maestatea Sa l'a şi uns de viitor ministru preşedinte, trimiţîndu-l dară să se tîrgue mai departe cu domniile koşutişti şi soţii lor, şi apoi să înjghebeze noul ministeriu.

Aşa apoi Crăciunul apusean le-a adus politicilor dela Pesta ca »crischindli» pe Lukács, pe care ei îl socoteau (şi unele foi îl feştesc şi acum ca atare) de: strigoiu al vremilor politice urite din trecut, pe care ei le credeau îngropate prin trîntirea lui Tisza acum 4 ani!.. Şi uite invie un strigoiu (Lukács a fost ministru de-a lui Tisza) şi ei încă să închină lui, ba în el îşi vîd scăparea din infundătura în care au ajuns umblînd de capul lor.

Ba zilele de Crăciunul apusean şi de după el, ne aduc veşti cari ne uimesc şi pe noi: e vorbă chiar de aceea, că unii din ministri de acum, chiar Kossuth, să primească scaune sub conducerea »strigoifului»!

Asta va fi frumos de tot. Acum sunt încă pertractări (tîrgueli) între Lukács şi capii partidelor, şi de s'or putea ajunge, apoi fi vedem încă luaţi în horă cu strigoiu!

Până încheiem foaia, lucrul nu e încă limpezit.

Atîta numai să vede, că și ministri de acum îl ajută pe Lukács a-și putea înjgheba ministeriu, pentru-că prin asta ei să fie sloboziți din legătura cu care Maestatea Sa îi ține înțiuți de scaunele lor. Că apoi ce-or face, s'o vedea.

Justh — la Împăratul.

Că nădejdea lui Lukács, de a putea forma ministeriu și a să răzîmă chiar pe un partid destul de tare în dietă, nu e lipsită de orice temei, o arată faptul de care îl spun mai nou foile din Pesta, că pe azi: Joi (pe cînd trimitem foile), Justh e chemat la Maestatea Sa! Ceea-ce înseamnă că și Maestatea Sa vede că ar fi cu putință o apropiere alui Justh de domnie! Lukács venise la Justh cu făgăduințele ce le-a putut scoate dela Maestatea Sa, și au desbătut asupra lor zilele astea destul, dar Justh și ai săi spun, că făgăduința regală privitor la banca neatîrnătoare, pe care el și ai săi o cer, nu e destul de lămurită, și de aceea merge să vorbească el însuși cu Maestatea Sa, doar iese din asta o apropiere mai mare de înțelegerel.

Dela ascultarea asta alui Justh prin însuși Maestatea Sa, atîrnă că încotro să frînge pânea: află Justh și ai săi destulă chezeșie în împlinirea dorinței lor, va fi adecă îngrabă bancă ungurească deosebită de cea austriacă ori nu? Și dela asta atîrnă că va fi pace ori războiu! Pace va fi dacă Maestatea Sa făgăduiește lui Justh împlinirea dorințelor sale privitoare la bancă, în schimbul cărora și el va îndeplini dorința Coroanei de a avea în țară vot universal.

Până la săptămîna, vom ști și ori șa.

Ce cred Vienezii.

Foile din Viena spun că n'au mare nădejde să se ajungă la pace cu oamenii din partidele politice ungurești de azi.

Marele ziar „Zeit“ (Timpul) zice că nu va trece multă vreme și lumea va vedea, că în Ungaria nu mai află partid cu care să poți sta de vorbă ca cu partid hotărîtor în treburi. Ci va fi lipsă de a să pune în fruntea țării un *ministeriu de silă*, de lipsă!

Țînguirea lui Kossuth.

Scriind în numărul de Crăciun al foii „Pesti Hirlap“, Francisc Kossuth spune printre altele:

„Locul firesc al partidului neatîrnării (koșutist) e în opoziție (adecă nu la putere, ci la o parte, făcînd împotrîvire celor dela putere, care nu pot minca luna, cum ar cere-o ei, koșutiștii). Că până fu la putere, partidul s'a izbit într'una de stîncile lui nu-să poate, așa că i-a stricat mult țintelor la care el ține.

„Am cîrcat în viața națiunii noastre mișcărilor cele mai cu pază, înaintarea cea mai privitoare în jur de sine, — dar tot în zadar!

„Mai trebuie multă vreme până să putem încredința (pe Domnitor adecă) despre adevărul, că desîntuirea puterilor națiunii (maghiarel) nu e numai un folos al acestei națiuni, ci și a Casei Domnitoare. Spre asta am nîzuit eu, dar fără izbîndă!“

Săraca Casă domnitoare! Auzi tu ce mărginită e la judecată! Să nu vadă ea că a face koșutiștilor cit de mult bine, și altora cit de mult rău, — ar fi și spre binele ei, — a casei domnitoare!

Crăciunul „națiunii“.

Ziarul „Pesti Hirlap“ vorbind despre darul de Crăciun ce li-a trimis Maestatea Sa (pe ministrul Lukács), începe așa:

„Am căpătat dela Rege dar de Crăciun. Dar' ne temem că prețul lui tot națiunea îl va plăti. Să asemănă soartea noastră cu a bărbatului aceluia, a cărui muere i-a zis de Crăciun: „Că să-ți fac bucurie de sărbători, mi-am cumpărat bunda aceea, de cari îmi plăcea mie demult. Fii bun — plătește-o!“

„Așa și soțul nostru legiuit, de care ne leagă Sancțiunea pragmatică (legea dintre Ungaria și Casa domnitoare) până la moarte, Regele, ne trimite ca dar de Crăciun pe Ladislau Lukács, de care lui de mult îi place! Ni-l numește de ministru președinte și nouă ne dă voe să plătim acele multe milioane, pe care ni-le va cere acest domn...“

Cu astfel de bucurii au fost silii și patrioții să-și gratuleze de Crăciun de data asta.

Cum va fi pe Anul-nou, vom vedea.

Vorbe mari

despre ministrii koșutiștii și soții lor!

Zilele astea a ieșit de sub tipar o cîrticică, care trage urite dungi negre peste domni ministri din jurul lui Wekerle și Kossuth! Cele scrise în aceasta carte, au fost aduse și în desbaterea dietei în ședința dela 28 Decembrie. Deputatul Barta Ödön a cerut lămuriri asupra grelelor învinuirii ce să ridică prin aceea, Să spune anume în ea, că:

„In țara asta averea de obște să prădează după un plan anume, ca nicăiri aiurea!

Că aici nimic nu să poate face dacă te folosești de mijloace cinstite!

Că aici nu să uită nimenea la lucrul de care e vorba, ci la aceea, că cine e cel-ce întrevine pentru împlinirea lui (adecă de mergi prin ministrii cu o cerere cit de dreaptă, dacă n'ai „propte“ bune, la dreptatea trobiei tale nu să uită nime! Iar de ai samsar cu trecere, ori-ce mișelie să primeștel...)

„Că întreprinderile mai bănoase ale țării să dau tot la șogori (cumnați) și rubedenii!...

„Că între toți bărbații dela cîrmă, întregitatea caracterului (om nepătat, curat ca aurul) ne o affi, ba nici la deregătorii de frunte din jurul lor!...

Dacă le cetește cineva acestea, — zice deputatul Barta — apoi trebuie să cadă pe gînduri și să se întrebe de mai trebuie să ne plîngem de aceea că mulți locuitori ne părăsesc țara (emigrează), ori că toți ar trebui s'o luăm spre alte lumi din țara asta?...

„Aveți cuvîntul“!

Cineva dela »Adevărul« din București, ne trimite o foaie în care dl Iorga e zugrăvit nici mai mult ca — renegat pus alături de Burdea, Moldovan Gergely, Szabo Gedeon și soții.

Domnii dela »Adevărul«. (sărac adevăr, cine te căznește, punându-ți numele drept firmă a sa!), să nu ne ceară însă cuvîntul în această materie, căci nu ne amestecăm în treburi și frămătări de dincolo, nici chiar când ne avem și noi credințele limpeze, — și cuvîntul nostru de sigur nu i-ar scoate cu laude, nici ai găsi în el nou razim în atît de orbita lor discuție contra dlui Iorga. —

Dela

„Reuniunea proprietarilor de vite“ din ORĂȘTIE.

Duminecă în 26 Dec. s'a ținut la Orăștie adunarea conchemată de Direcțiunea „Reuniunii proprietarilor de vite“ nou înființată. După știrile ce primisem din mai toate comunele vecine, adunarea făgăduia să fie așa de frumoasă cum suntem deprinși a avea la Orăștie. Cînd, colo, timpul ploios ce ține de vre-o săptămîna, pe Duminecă s'a prefăcut în adevărată zi de ploaie de vară! De dimineata, până sara tîrziu, ploaia a curs într'una. Pe la amiaz era în plină putere, încît era de fapt neplăcut a ieși din casă. Ea ne-a stricat adunarea frumoasă pe care o aveam altfel cu siguranță. Oamenii din comunele din jur, n'au putut porni pe așa veac, pe tină, ba nici chiar poporul din loc n'a venit decît puțini la adunare. A venit însă inteligința în număr frumos și din loc și din mai multe comune vecine, — că s'au pus oamenii în trăsuri și sub ploiere, și tot au venit, dar n'au putut aduce poporul, care trebuia să facă tot drumul prin ploaie și noroiu.

Scopul de căpetenie a acestei adunări a fost, ca: venind cite 10—20—30 de oameni din fiecare comună vecină, ei să audă aci, la un loc, toate lămuririle de lipsă despre noul așezămînt făcut pentru ei: asigurarea contra pagubelor în vite, și așa să ducă apoi ei știrea prin comune, fără a trebui să mai iasă în fiecare sat oameni anume pentru a duce lămuririle de lipsă.

Acest scop al adunării ni-s'a zădărnicit prin foarte dușmănoasa vreme. Incolo interes pentru adunare s'a arătat destul de viu, și mai ales a fost și această adunare un privilegiu, care să încredințeze

de nou pe inițiatorii acestui așezămînt, despre aceea, că ce lucru bun au plănuit, spre ce trebuință arzătoare a poporului au năzuit! Căci toți cliți au fost de față: dl profesor *Demetriu Comșa* din Sibiu, părintele *Floca* din Răhau, cu dl învățător *Fleşer* și doi țărani fruntași, ca trimiși însoțirii ocazionale pentru asigurarea vitelor din acea comună, preoții noștri din Căstău, Turdaș, Romos, etc. Învățătorii din mai multe comune, veniți prin tot timpul urît, ca și țărani, — într'u glas au mărturisit toți, că lucrul ce să face e demult dorit, trebuința lui demult simțită în popor, și toți au spus că e mare bucuria în popor, că poate avea acest așezămînt de nespun folos pentru el.

Președintele direcțiunii, dl Dr. St. Erdélyi fiind bolnav, n'a putut veni la adunare, ci s'a adresat ei prin cîteva cuvînte trimise în scris, cari s'au cetit în adunare. Iar adunarea a deschis-o și condus dl Vas. C. Osvadă directorul Reuniunii, care a dat samă despre greutățile prin cari a avut această Reuniune de trecut, și cum i-a ajutat Dzeu a le învinge pe acelea cu ajutorul oamenilor buni. A arătat apoi felul cum e alcătuită ea, pe ce temeuri e pusă: pe temeiul creștinesc al ajutorării împrumutate la necaz: azi mie, mâne ție! A dat apoi amănunte din statute și condițiile de asigurare, — cunoscute cetitorilor noștri din adausul nostru economic „Tovărășia“, și a spus cum a hotărît direcțiunea să fie pornită lucrarea de propagandă a Reuniunii.

Adunarea a luat cu plăcere la cunoștință cele desfășurate de dl Osvadă.

Dl prof. *D. Comșa* (Sibiu) spune cit de mult economia poporului nostru razimă pe vite! Cu ele ea poate înflori, fără ele e moartă! Vita fiind un lucru așa de însemnat în economia de cîmp, aproape singura îndeletnicire a poporului nostru, a veni să-i stai în ajutor, ca să nu mai poată fi răpus prin pagubele în vite, e a-i face acestui popor cel mai mare bine! In asta vede dsa însemnătatea așezămîntului înființat la Orăștie și însemnătatea tradei ce au pus-o mai ales doi oameni pentru a aduce la viață acest așezămînt, și acești doi sunt dnii *Vas. C. Osvadă* și părintele *Ioan Moța*, cărora deja la această înție adunare după întărirea statutelor, dorește să li-să aducă recunoștința, pe care roagă adunarea să li o arate prin votul său. Să primește.

S'au pornit apoi discuții libere asupra asigurării vitelor. Dl prof. Comșa a pus repetite întrebări asupra unor și altor lucruri ce poate nu-s destul de lămurite pentru toți, despre cum va lucra Reuniunea?

Dl Osvadă i-a dat îndată lămuririle de lipsă, cari liniștesc pe toți, că bine e chibzuit tot planul de lucrare al acestei Reuniuni, în toate amănuntele lui!

Dl preot *Văidean* (Romos) cere ieșirea trimișilor Reuniunii prin comune, că poporul care din pricina acestei vremi urite, n'a putut veni cu grosul, cum ar fi venit altfel, fi va primi cu bine și e spre binele acestui popor, că Reuniunea asta să se vadă pusă în viață faptică în cea mai scurtă vreme.

Di preot Floca (Răhău) e de părere, că întâi pași ai Reuniunii să se îndrepteze spre locurile unde, ca și la dînșii, să află deja în lucrare mici însoțiri de asigurarea titelor, luându-le pe acelea, sub scutul acestei Reuniuni, care are cauză legală, căci cele ocazionale de azi, fără cauză, au de suferit din partea deregătorilor și tot meșterii sunt amenințate cu desființare și pedepse. Acestea vor intra cu drag sub scutul tare ale acestei Reuniuni, iar dela ele ca dela puncte de razim și minecare, să se putea duce mai ușor răspîndirea Reuniunii și peste comunele din jur! S'a primit propunerea.

După unele și altele lămuriri date celor ce le-au cerut, — adunarea s'a încheiat.

Între Goga și Iorga.

Sărbările „Tribunei“ la Arad, au ajuns să dea și un răspuns pe care mult am fi dorit să nu-l aibă. La banchetul acelor sărbări dl Goga a propus a să trimită o telegramă de supunere, credință și alipire Maestății Sale.

Dl N. Iorga, a spus prin ziarul „Neamul Românesc“, că aceea telegramă putea lipsi dela sărbările „Tribunei“.

O parte din tinerimea universitară din Viena, a scris apoi și mai fățiș, că nu i-a plăcut că aceea telegramă s'a dat dela Arad, tocmai după ce abia cu câteva zile înainte Maestătea Sa nimicea hotărîrea Congresului dela Sibiu privitor la propunerea religiunii.

Aceste două voci contrare telegramei dela Arad au dat indemn dlui O. Goga, să scrie în „Lupta“ din Pesta un articol foarte aprins contra dlui N. Iorga, ca și contra tinerilor vienezi. Îndeosebi față de dl Iorga, dl Goga e de o asprime și necruțare, ca și cum ar lupta contra oarecărui mare dușman și om primejdios nouă Românilor din țările coroanei ungare.

Mărturisim că nu cu dragă inimă ne mestecăm în aceasta ceartă, — care să dea între doi oameni, nouă amîndoi iubiți, unul într'un fel și altul într'altul. Ba ne e lucru de neînțeles, cum doi mari idealști, doi oameni cu suflete curate, cinstite, rîvnitoare spre ce e mai bine pentru acest neam, — cum pot să li-să pară că nu încap în urias de largul drum ce duce spre înaltele ținte ideale ale neamului nostru, spre care amîndoi năzuiesc! Că nu doi, ci năi de idealști să stea alături (cum, durere, nu stau) și încap în goană pe largile căi ce duc spre înaltele ținte! A le părea că nu încap lângă olaltă, e ca și cum doi zburători cu minunate aeroplane (mașini de zburat) s'ar teme că nu le e larg destul văzduhul în zborul lor spre seninul bolților albastre!

În discuție să bagă toată lumea, și aproape toți cu același simțămînt ca și noi: părerea de rău asupra ciocnirii ce s'a întimplat, și din glasul tuturor reese dorința de a cruța și pe unul și pe altul din cei doi bărbați nouă ambii prețioși!

„Drapelul“ (Lugo) spune că vederea încercării între cei doi maeștri purtători de condeiu, ne face să ne plîngă ochiul în loc să ridă de bucuria de a vedea pe Goga scriind în foile noastre. Și are pă-

rere de rău pentru publicarea articolului, căci Iorga e un suflet puternic, o arătare minune în viața noastră intelectuală, — care are dreptul a-și spune părerea despre tot ce crede de lipsă, (adeacă și asupra ținutei politice noastre)! De n'o avea nici dsa acest drept, apoi cine să-l mai poată avea?

Dl Goga, încheie „Drapelul“, ne poate da lucrări cu mult mai frumoase și ne poate face și gazetăriei mare cinste! ... „De ce să plîngem cu un ochiu, cînd putem ride cu amîndoi?“ (văzîndu-l adeacă pe dl Goga conlucrînd la gazetele noastre cu alte lucrări așa de frumoase, cum îl ajută marele său talent, înălțînd prin ele foile noastre!).

— Dl Gavril Todică scriind în „Gazeta Trans.“ cu mult încungiu și cruțare, își arată totuși părerea de rău că articolul dlui Goga a putut vedea lumina, căci, zice, această „rafuală“, nu e înălțătoare de suflet pentru nici un Român adevărat. Ea imbie numai privilegiu de ris cu hohote dușmanilor mișcării naționaliste, bucurie ziarelor jidovești cari n'au ochi să-l vadă pe Iorga, aprigul gonitor al lor din șirul bunilor naționaliști! Și ca să vădească dacă vrednicește ori nu un om ca Iorga să dăm și noi în el, arată care e miezul, fondul, temeiul, întregii lui lucrări. Și asta e:

— Desrobirea economică a neamului nostru și înlăturarea tuturor celor cari împedecă această dezrobire!

— Trezirea la o viață culturală mai plină de putere!

— Desvătarea Românilor din Țară de a privi și el lucrurile prin ochelarii partidelor și a înghiți toate nodurile „diplomației“ unor state streine (cari le sufoacă libere arătare a simțămîntelor!)

— Desvătarea unor Români de a tot cerși mila cutărui împărat. Și, că:

— Mîntuirea ta nu o aștepta dela Străini, ci pornească dela tine însuși!

Aceasta e miezul învățăturilor lui Iorga. Iar cel-ce aceste lucruri ne învață, e foarte de discutat de trebeu lovit ori ascultat cu drag!

Un român soldat american,

călătorînd cu armata americană dela Statele Unite la insulele Filipine.

(Urmare din Nr. 46).

Și dacă am plecat din inzulă Madeira, am ajuns în 5. Martie la Gibraltar (Spania), lor frumos, dar sărac, pe cît am văzut. Ușor mergeam de aci încolo pe apa lină a mării mediterane. În 13 Mart. era pe inzulă Malta. Aci am cercetat mareața biserică Sftul Ioan, pe din lăuntru toată aur și argint și în jurul altarului mulțime de schelete (oase) de-ale sfinților, păstrate de sute de ani și cari să vor păstra încă sute de ani. În 19 Mart. eram în Alexandria. Aci am văzut un amestec de nații, Turci, Arabi, Egipteni, Africani, că nu te poți mira destul de ei. De aci, cu voia căpitanului, am mers cu tăliga tunului la orașul Cairo, de care auzisem multe. Am și văzut lucruri interesante: în mijlocul orașului o piramidă (clădită în 4 fețe, jos largă mergînd ascuțîndu-se) adusă acolo nu să știe cum și de unde

prin un pașă: Poporul credincios are toacă pe piramidă și la lipsă de ploaie ies cu toții cu preotul în frunte și încep a bate cu ciocane în toacă și în piramidă, și a să ruga pentru ploaie. Aci în loc de cai au cămile. Pe la colțuri de ulițe stau oameni cu cămile și ți-le dau pe plată să mergi unde vrei. Am mers și noi. Ce ciudată e legănarea pe virful cămii în pasul ei rar, larg. — Prin 21 Martie treceam prin canalul Suez, văzînd pe de laturi numai dealuri nisipoase și Egipteni cu cămile mergînd cu mărfuri spre Port-Said și Aden. Ieșind din canal, am ajuns în Marea-Roșie, lină și largă, lăsînd la stînga să vezi pustietățile Arabiei. În 25 Martie am trecut pe lîngă ce 12 munți din Marea-Roșie, ziși 12 Apostoli, ieșiți cu vîrfurile afară din apă 10—12 metri și pe 2—300 metri unul de altul. O vedenie interesantă foarte. Să crede că pe aici a trecut Moise cu poporul său prin marea-roșie. — În 6 April eram la inzulă Ceylon (India) unde ne-am dat jos în orașul Colombo, pe o căldură foarte mare. Fala orașului sunt palmii înalți și obli. Are port vestit la care trag vapoare din toată lumea. Indienii mindri, cu părul negru ca pana corbului, umblă pe strade cu capul gol și desculți, vînzînd la petri scumpe ce află în inzulă și pe țărmiile ei. E aci un mare Muzeu în care am văzut 2 oameni sălbateci, păstrați spre arătare, tare ciudați.

Am plecat și de aci și am avut drum frumos cu cer senin și stele oglîndindu-se viu în fața apelor. Stam sara și le priveam și mă scufundam în frumoase visări. Sunt doar tot stelele ce le văd și frații mei de-acasă, din Țara-Oltului, la cari mă gîndeam cu drag până cădeam adormit în legănările vapoarelor. — În 15 Apr. am ajuns la Signapore (Azia), lîngă equator (brîul pămîntului unde e soarele mai arzător).

Aici am suferit grozav de căldură, numai la umbră o puteam suferi, și și acolo ne durea capul. Oameni albi n'am mai văzut decînd am trecut din Gibraltar. Cei de aici n'ar fi negri, dar purtînd ei numai o cămașă lungă, sunt pîrliți grozav de soare! Aci am fost siliți a ne schimba hainele, că ne erau prea groase, cu altele subțiri de tot, — după cum cerea clima de aici.

(Va urma)

George Șandor
din Viștea-de-jos.

Lucru de nimic la Balomir!

Nici n'am fi crezut că așa ceva mai e și azi cu puțință! Fruntașa și însemnata comună Balomir (lîngă Orăștie), parohie de clasa II. chiar după rînduielele vechi, iar azi în fapt parohie de clasa I., și-a ales de viitor preot gr.-or. al său — un moralist!

Iar că s'a săvîrșit această bătaie de joc de constituția bisericii noastre în acest an iubilare pentru Șaguna cel-ce ne-a dat-o, — trei își împart „vrednicia“: conzistorul din Sibiu, care, călcînd în picioare ori-ce respect față de bunele rînduiele ale Statutului organic, a îngăduit moralistului a concura la o altă parohie, ceea-ce Statutul or-

ganic oprește, și încă nu la una de clasa III., ci la una de clasa a II-a!, — părintele Nicolae Suciu, care a slluit lucrările ca să fie așa, spre a-și vedea pe scumpul nepot adus aci, unde nu i-să cade, — și poporul gr.-or. din Balomir, care și-a bătut însuși joc de sine, nepoftîndu-și un preot mai luminat, ci chiar unul mai neînvățat și decît cel bătrîn de azi!

Ce lucru rușinos, Doamnei! Și cite călcări de legi!

Rînduielele bisericesti prescriu, că „moralistii“ (preoții cu școală puțină, făcuți de silă pentru cite-o parohie slabă la care preot cu școală deplină nu să duce), nu se mai pot strămuta din parohia pentru care au fost făcuți, — că doar ei, cu puțină lor școală, nici n'ar fi ajuns preoți, și au fost făcuți numai de nevoie pentru cutare sat nevoeș.

La parohie de clasa II, nici dintre preoții cu școala în regulă nu pot concura, decît cei-ce au făcut examenul de preoți cu calcul bine!

Și ce s'a făcut cu Balomirul, parohie de cl. II.? S'a purces cu el ca cu un sat nevoeș la care nu rivnește nici un preot de dai Doamnei! S'a dat îngăduință unui moralist a a concura și el, și-apoi dă-i la ospăț prin toate crîșmele satului, o săptămînă înainte de alegere, tot în sănătatea viitoarei lumini a bisericii! Și bătrînul preot Suciu cu toată puterea pe lîngă oameni, că numai pe acela să-l aleagă, — care e mai puțin și ca el! Rău ne-am înșelat cei-ce am crezut că părintele Suciu e un preot dintre cei mai venerabili printre bătrînii noștri și că e condus de ideale frumoase! Și-a arătat idealismul pentru înălțarea bisericii și poporului său, acum peste toate!

Și mai interesant e, că la acest al doilea concurs, s'a hotărît și un preot deplin calificat să concureze, părintelui Armean dela Homorod. Și îndată ce este concurent calificat la o parohie, de moralist nu mai poate fi vorbă! Et nici în candidare nu va fi pus de comitetul parohial candidător!

Dar atunci ce să alegea de valea de beutură ce să potopise în sat întru spriginirea moralistului? S'a spus dară de onoratul părinte Suciu poporului, marele neadevăr, că aleagă pe care vrea din cei doi, că amîndoi au învățatură pe-o forma! Atunci cei aldămășuiți au strigat: apoi dacă's tot c'o învățatură, a-legeam pe nepotul părintelui!

Să nădăjduim că conzistorul metropolitan, în care congresul din Octobrie a ales de nou mai mulți bărbați vrednici, va șterge rușinea aceasta de pe constituția bisericii noastre și de pe capul comunei Balomir, vrednică de o soarte mai bună și de un renume mai bun!

Să nădăjduim cel puțin.

Abonament

la „Libertatea“

cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“ deschidem și pe anul 1910, cu prețurile din fruntea toii.

Prețul acestor foi 8 cor. pe an; plugarilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Unde să cer mai multe foi pe o singură adresă, trimițându-se adecă foile mai multora la un loc și avînd ortacii a-și duce foile dela cel ce le primește pe toată, — acolo dăm toate trei foile pentru numai 4 cor. 40 fil. de un abonat! Cel-ce le primește are însă să adune banii înainte dela toți, pe cel puțin jumătate de an! Pe credit nu să trimit nimănu!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante“ singure, cite 1 cor. de una, peste prețul „Libertății“ ce are abonată și-i vor veni în „Libertatea“ lui, încă citeva „Foi Interesante“ pentru ceilalți.

Pentru America: 2 și jumătate dolari pe an;

Abonații vechi puneți pe colțul cuponului cu care trimiteți banii, numărul abonamentului ce-l vedeți tipărit pe fașia sub care vă vine foaia!

Abonații noi dați adresa deplind: scrieți curat numele, ocupațiunea (meseria, plugăria), comuna, posta din urmă și comitatul!

De vorbă cu abonații.

Scrieți-vă numele

curat românește, cînd ne dați adresa sub care să vă vină foile! Unii abonați, mai ales cari să vede că au umbra la școală ungurească, își scriu numele cu ortografie (fel de scriere ungurească, — ceea-ce nu e bine! Așa să vi-l scrieți, cum vi-l scrie dl preot după matricula cea bisericească! Și nu lăsați pe nimenea să vi-l schimonosească!

Mai ales noi nu voim să fim și noi schimonositorii numelor românești a fraților noștri!

Băgați de seamă cum e felul de scriere românesc al foilor, și așa scrieți și dvoastră, și cuvinte și nume.

Numai numele satului și al postei din urmă și al comitatului, ni-l dați și ungurește, pe lângă românește.

De ți-a dat Dumnezeu

prindere mai bună, nu te folosi de scărișarea de preț ce o facem țărănilor săraci, la 5 cor., ci plătește abonamentul întreg cu 8 cor., că procesele ce am avut și cari le avem acum încă, ne-au sleit, și am rămas cu pierderi nu cu folos după scoaterea acestor foi!

Plătind abonamentul întreg de 8 cor. ne ajutați a putea face față greutăților și a îmbunătăți tot mai mult foile!

Nu lăpăda

fașia tipărită în care ți-a venit adresată foaia, ci scrie-mănd-ți ce număr e tipărit pe ea, și acela scrie-l sus unde să cere, pe cuponul cu care trimiți banii de abonament.

— De n'ai mai avut foaia (ori macar în anul 1909 n'ai avut-o), scrie pe cupon: abonat nou! Și scrie numele, meseria, comuna și posta și comitatul, curat de tot!

NUMĂRUL de CRĂCIUN al foilor noastre, va fi foarte frumos, bogat în material de cetit bine ales, aștit politic, cit și economic și literar. „FOAIA INTERESANTĂ“ va fi o minărie pentru iubitorii de cetiri frumoase! Chipurile din numărul ei de Crăciun, vor mira, prin alegerea și bogăția lor, pe toți bunii noștri abonați.

Numărul de față al „Libertății“ vine numai singur la casele iubitorilor noștri abonați, căci pregătim de Crăciun număr *duplu* (îndoit de mare) din „Foaia Interesantă“ și din „Tovărășia“, de aceea n'am putut da și în săptămîna de față aceste adașuri ale foilor noastre.

Numeri de probă trimitem, pe cit ni-să vor ajunge, la toate adresele ce ni-să vor da până Marți nainte Crăciunului.

Mai mult ca 4-5 în o comună însă, nu vom putea trimite. De aceea rugăm să ni-să deie numai adresa celor mai buni cetitori de foi, cari n'au foile noastre, și vor primi și ei pe sărbători, gratis, bogatul număr al „Libertății“ cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“!

Veste bună din Vaidei.

Cetitorilor noștri le e cunoscut, din cele scrise de noi în Nr. 41 a. c. al „Libertății“, manevra ce s'a pus la cale de notarul Bercian, de a prefăce școala confesională gr-or. română din Vaidei, (lîngă Orăștie) în școală comună, care firește, în scurtă vreme era școala curat maghiară. În contra școlii confesionale să puseseră la cale fel și fel de apucături și amenințări, — și ele țin încă, pentru a spăria pe oameni și a-i face să-și părăsască școala lor românească, dînd loc celei comunale, ca mîne maghiarizată cu totul. Venind în desbatere în comitetul comună lucrul, comitetul a respins cu mare majoritate cererea de a face școală comună. Tot așa nu s'a primit nici propunerea altei părți, ca să ceară ca statul să-și facă școală.

Nu s'a primit nici una, nici alta. Ceea-ce, după adevăr e a să lua așa, că comuna politică nu ia asupra sa grija de școală — fiindcă este aci confesiunea cu școala sa, și până ea și-o ține, comuna nu simte trebuința de altfel de școală.

Totuși notarul Bercian a luat la protocol că: dacă nu s'a primit nici o cerere, nici alta, — atunci: e primit ce cere comitatul! (Și comitatul cerea școală comună!). Și acum să ține de asta și amenință poporul să facă școală comună, că doar așa sună hotărîrea aceea, și încurcă lumea cit numai poate.

Confesiunea însăși, biserica gr-or. ca susținătoare școlii de azi, nu-și spusese cuvîntul încă. Căci confesiunea are ajutor dela comună 1200 cor., dela universitatea săsască 500 cor., de la conzistor

alte 500 cor., — și pe urma manevrării notarului cu școala comună, temîndu-să să nu le tragă ajutorul dela comună, prin ce li-s'ar îngreuna mult ținerea școlii, — stăteau nehotărîți, zăpăciți.

Pe Duminecă în 26 Dec. n. însă, a fost conchemat *sinod parochial* în treaba cu susținerea școlii, și avem bucuria a putea vesti, că poporul și-a luat inima în dinți, și s'a avîntat la o hotărîre bărbătească și vrednică: ori-ce ar fi soartea hotărîrilor dela comună (unde ei resping uneltirile, și cei dela comitat vor cerca a le face unele greutăți, care însă nu vor reuși), ei, confesiunea, biserica, au hotărît că își țin școala lor confesională românească și mai departe și vor lupta cu bărbăție pentru spriginirea ei și din partea comunei, și vor aduce în loc de 2 învățători ca azi, trei, ba de o fi lipsă, și 4!

Zi mare, zi de sărbătoare, zi de mintuire a fost ziua de Duminecă pentru credincioși și frații noștri din Vaidei, cînd ei cu bucurie și cu însuflețire, între strigăte de „să trăiască școala confesională“ au votat susținerea aceleia, atît din partea comitetului cit și din a sindului parochial!

Știam noi, că frații din Vaidei nu să vor lăsa cu una cu două de rușine, dar aceia ne puneau pe gînduri, că au lăsat treaba aceasta până în al unsprezecelea cîas.

Cercat'au Văidenii toate, ca dacă ei n'ar mai putea, atunci *statul* să le facă școală, cerut'au cite toate, și li-s'au și făgăduit (însă nu s'au dat), până ce au văzut cursa pusă! Atunci îndată ei și-au scui-pat în sin și și-au făcut cruce ca de sătana! Iar în Dumineca trecută cu un „Doamne ajută“ au por-nit fiecare la biserică pentru a lua parte la Sinod și a vota, ceea-ce și lui Dzeu îi place: *susținerea școlii confesionale* cu 3 ori și cu 4 învățătorii!

Laudă să cuvîne și reprezentanței comunale, care în o ședință din săptămîna trecută, unde să cerea din partea comitetului administrativ al comitatului, alegerea „scaunului școlar comună“, reprezentanța cu unanimitate a hotărît că *nu alege!*

Nu alege pentru că ea nu a hotărît *nici-cînd* și nici nu a luat la cunoștință, ca în Vaidei să se facă școală comună, precum să afirmă aceasta în protocoalele ședinței luate de notarul comună.

Nu alege pentru că în întreaga comună nu să află un singur om care să primească a fi membru în scaunul școlastic comună!

Laudă ție reprezentanța vrednică și laudă vouă adevărați părinți ai comunei!

— Ce privește amenințarea cu

„suspendarea autonomiei comunale“, să nu vă fie frică!

Că chiar dacă s'ar întimpla, să va numi altă reprezentanță, dar și aceea tot din Vaidei trebuie să fie! Că n'or 'aduce Ciangăi dela Deva! Și dacă e din Vaidei, nu ne teamă nici de noua reprezentanță „denumită“. Știm cine au fost, știm cine sunt și nu ne vom înșela nici în viitor!

Afară de notar să povestește că și dl preot gr-cat. Iosif Popoviciu ar fi încltya pentru școala comună.

Știm că dl preot Popoviciu singur a fost pentru alegerea „scaunului școlastic“ în reprezentanța comună din vorbă.

Pe lîngă toate acestea noi nu credem despre dl preot Popoviciu că va mai forța lucrul, căci îl cunoaștem până acuma ca preot la locul său și-l cunoaștem de Rومان bun. Și ca atare nu mai poate fi nici pentru școala comună nici pentru un atare „scaun școlar“!

Cu toată siguranța putem spune că deși a fost pentru alegerea scaunului școl. comună, nu inima i a dictat să fie, ci a fost sedus de altul. Nu credem noi despre un păstor că el își abate oile cătră pășunea cu călbează.

Și nici aceea nu o credem că e condus de idea că „dacă nu cîștig, apoi să strică!“

Dar să lăsăm acestea, și să lăsăm și pe notarul (român!) să se legene pe visurile școlii comunale, — și așa nu mult să va legăna, — iar dvoastră fraților Vaideni să vă vedeți serios de lucru, că timpul e scurt!

Toată obștea românească do-rește, că în Vaidei în timpul cel mai scurt să vadă înălțîndu-să o școală confesională, pentru care nepoții și strănepoții Românilor de azi să-i laude și preamărească!

Și până atunci ne simțim mîngăiați, că nu ne-am înșelat în credința noastră, în vrednicia Românilor din Vaidei, cari și cu acest pas au dovedit, că sunt aceia pe cari i-am cunoscut: Români vrednici, cari țin limba și legea strămoșească, și știu lupta și jertfa pentru ea!

Dee bunul Dzeu ca acestea laude să nu fie cele din urmă pentru frații din Vaidei!

Correspondență.

O bravură notărășască.

Luni în 20 Decembre n. a. c. de cătră seară, mă aflam în cancelaria notarială din Balșa.

Erau de față: notarul Pogány Béla și vice-notarul Ioan Cibean. Vorbeam cu toții asupra unor lucruri, de dragul dlui notarăș, pe ungurește.

La citva timp vorbesc cu vice-notarul, in unele afaceri familiare, românește.

De-odată ne trezim cu dl. notar răs că izbucnește: nu vorbiți aici în limba valahă, că îmi vatămă urechile vorba aceasta, vorbiți mai bine în limba cultă maghiară!

Dacă eram un copil de școală în cutare școală ungurească, iar dl. notarăș dascălul hătălmaș, jăceam, așa însă că nu-s copil și el nu mi-i dascăl, m'am simțit jignit, cum vine un notarăș în cancelaria noastră comunală, ca să ne certe pentru că vorbim aci românește?

L'am întreat să dacă îl vatămă la urechi limba aceasta acum așa de tare, cum de nu i-a stricat urechile mai înainte ca să vină și să ne certeze la poartă pe la noi pentru că vorbim de vorbă, și căci să știe că o vorbă el pe românește și bine vorbim în fapt putea?

Iar după ce a fost ales (mai corect zis octroat) tot acest om într-o vorbire sarbădă, dar totuși pe românește, a mulțumit membrilor comitetelor comunale, pentru alege...

Dacă să... românească... decit să ne parase... nici o supărare, căutându-și locuri cu sunete mai plăcute urechilor sale!

Pe când disputam noi asupra acestui lucru, iată să deschide ușa în fund și să ivește doamna notarășită (să știți că să ține »măria sa«) și într'un ton aspru strigă: »mi v a n i t t «? (ce-i aici?) (să vede că doamna și deastădată își ascuța urechile pe după ușe, ascultînd ce să vorbește în cancelarie...

După aceea cu un ton de vătădită desprețuire îmi aruncă în față vorba grea: »d t i a e s t i u n p r o s t ! « Mulțam, cocoană, de acest semn de »înaltă cultură« ce ail și până eu n'avui timp să-i răspund bărbătelui grăbi spre ușe, îndrumînd pe aprinsa doamnă spre odăia de unde apăruse și închizînd ușa în urma ei.

Am rămas iară noi bărbații, și i-am mai spus dlui notarăș și aceea, că nu are ținută cavalească, cînd tot mereu să folosește în vorbire de cuvîntul: *oláh* și *oláhul* în fața noastră.

Aceasta să potrivește atunci, cînd are de a face cu vre-un cocîș de-a lui, nu cînd vorbește cu oameni cari au cultură și bunăvoință, iar el ca slujbaș trebuie să o știe și aceea, că chiar și în legile noastre suntem scriși cu numele: Român.

El însă nu voia să știe de nimic, numai de aceea, că aci suntem în cancelaria notarială, și ungurește trebuia să vorbim!

Iacă ce poți păți azi prin cancelariile noastre notariale!

Ținuta dușmănoasă a dlui notar Pogány Béla față de tot ce e românesc aici am băgat-o de samă dela venirea sa în cercul nostru.

Cunoscută este și purtarea lui volnică față de poporul acestui cerc, pe care îl ocărăște prin cancelarie, zicînd fără sfială ori cui: *mă și tu*, și amenințîndu-i cu aruncarea afară din cancelarie! Poporul însă tace și suferă, nu știu până cînd?

Acum am ajuns acolo, încît de dragul urechilor lui, nici nu mai este iertat să vorbim românește pe la cancelarie, iar mîne poimîne ne

va amenința poate și pe noi fruntașii poporului, cu aruncarea afară din aceasta cancelarie!

Dar crede dlui, că noi le suferim toate aceste din cauza că suntem »proști« după cum ne numește »cultă« notarășită? Să nu o creadă! Altcum mai avem la dozar din bravurile acestui notarășel ezaltat, și cred că voiu avea privilegiu a mai da la lumină cîteva din isprăvile lui.

Până atunci însă îi recomand ca să-și aplice nițică apă rece contra nervilor săi atît de iritați față de noi, pentru că nu suntem aplicați a juca așa, precum el ne fluera!

N. Todea, preot.

NOUȚĂȚI

— La numărul de față alăturăm mandate postale pentru trimis plata foii pe anul viitor. Rugăm să grăbiți a trimite renoirea, căci numai 2 numeri să mai trimit după anul nou celor ce n'au renoit.

Filiala „Ardeleana“ în Petroșeni. Cetitorii nostri știu din convocarea ce banca „Jiana“ din Petroșeni a făcut-o în foaia noastră, că această bancă, ajunsă în oarecart strîmtoări, nu pentru că ar fi mers rău ori ar fi fost condusă de oameni răi, ci — pentru neînțelegeri între conducători, — a conchemat pe 21 Dec. adunare generală extraordinară, pentru a și desface întreprinderea.

Desfacerea asta s'a desfăcut în un chip așa de isteț de conducători, că numai în formă să desface banca „Jiana“, în fapt ea, ca așezămînt economic financiar, să urmează încă mai întărită, mai puternică ca în trecut, prin aceea că, să prefacă în filială a „Ardeleanei“ dela Orăștie!

Adunarea s'a ținut. Cei vre-o 70 de acționari veniți la ea, în deplină unire și înțelegere, au hotărît a preda toate lucrările „Jienei“: și averea și datoriile, băncii „Ardeleana“ din Orăștie, care să le urmeze ca filială a sa acolo.

„Ardeleana“ a primit asta și ea de azi încolo stă bună cu puterile sale însemnate, pentru depunerile ce le au unii și alții la „Jiana“, ca și cum ar fi depuse acum la „Ardeleana“; stă bună pentru datoriile băncii pe unde sunt (reescompt, etc.), dar și pe datoriile față de „Jiana“ îi privește de aci încolo de ai săi, și își pot regula datoriile în pace, ca și cum ar fi tot la banca veche.

Timp de un an de zile limpezirile datoriilor și a averii „Jiane“, le supraveghiază comitetul anume ales în acest scop: dnii Dr. Gavril Suciu, adv. în Hațeg, I. I. Lăpădatu, directorul „Ardeleanei“, Dr. Nicolau Olariu, adv. în Petroșeni, Atanasiu Bologa și Simion Suciu.

După limpezire apoi, să va vedea cît mai rămîne avere bună, din desfacerea băncii „Jiana“, și aceea să va împărți cu dreptate între acționarii „Jiane“, fiind aceea averea lor.

Oamenii nostri din părțile Petroșenilor deo dar cu atît mai mult tot spriginul lor băncii prefăcute în Filială a „Ardeleanei“, cu cît ea acum face parte din trupul sănătos și puternic al celei mai mari dintre toate băncile din comitatul nostru, atît române cît și streine! Averea incredințată spre păstrare la această bancă, e pusă în locul cel mai bun, cel mai sigur, și păzită de conducători cu mare pricepere și chemare!

Banca românească din Petroșeni n'a murit, ea numai s'a prefăcut, așezîndu-se pe temeiuri așa de tari, cît nu mai pot fi zguduite prin întâmplări mărunte, prin supărări personale. Ea va înflori de aci încolo indoit și împătrit.

„Libertatea“ în format mărit! În anul viitor foaia noastră va ieși în format cu ceva mărit față de cel de acum, și ca lățime și ca înălțime.

— Numărul de față — al 53-lea — e cel din urmă pentru anul 1909, iar numărul de Crăciun, care va ieși în noul format al Foii, va trece deja ca No 1. din anul 1910.

Răscumpărarea felicitărilor de Anul-nou.

Acei st. domni din Orăștie și jur, cari urmează bunul obicei de a-și răscumpăra felicitările de Anul-nou, dăruind sume potrivite pentru un scop de bine de obște — sunt rugați de conducerea Despărțămîntului Orăștie al Asociațiunii, — să-și facă darurile în folosul acestui Despărțămînt, care în anul de față și-a făcut cheltueli deosebite cu prelegeri populare și are de gînd a-și urma lucrarea de răspîndire a culturii în popor, cît mai stăruitor.

Să va trimite dela cassarul Despărțămîntului o listă în acest scop pe la familiile din loc, cari vor binevoi a să înscrie care cu cît doresc, iar cei din jur cînd vin ocazional la Orăștie, să caute pe cassarul Despărțămîntului (dl Nic. Tenase, cancelist la „Ardeleana“) care primește înscrierile și contribuiriile.

Din scrisoarea unui preot.

Am primit zilele astea la administrație scrisoarea unui preot, care ni-se plînge de duhul cel nerușinat, obraznic, imbulzitor, al unor deregători streini, ajunși prin satele noastre, cari socotîndu-se pe sine nu de slujbașii poporului și stujile plătite ale lui, cum de faptă sunt, ci de „domni atotputernici“ peste acest popor, — îl hulesc, îl lovesc, îl prigonesc, îl nesocotesc, și pășesc față de el și de fruntașii lui de-a-

Avem de vînzare

„Calendarul Național“ pe 1910!

Intocmit de redacția foilor noastre. E și mai frumos ca anul trecut! În fruntea Calendarului e: Monumentul ridicat la Șibot (lîngă Orăștie) vitejiei românești de pe Cîmpul-Pâinii.

— Urmează 12 chipuri negrăit de drăgălașe, înfățișînd pe înaltele persoane dela Curtea română: Princesa Maria, cu cele 2 fiice ale sale și cu cei doi Prinți: Carol și Nicolae în costume naționale ele ca drăgălașe țărâncuțe, ei ca minunați ciobănei românil.

— Minunile frii pe fundul mărilor: 5 chipuri de caracude (animale foarte ciudate, cu sute de brațel)

— Chip de *sidiri uriașe* în New-York!

— Tren de munte, cu roate cu dinți.

— Miri sacsoni, în ciudatele lor haine de nunta.

— O minune americană: *Stîncă ce să tot mișcă*, aninată pe coasta unui colț de peatră, și nu cade! Foarte interesant!

— Napoleon cel mare cînd vine înfrînt din Rusia, și istoria celui groznic războiu, care e începutul apusului lui Napoleon. Mișcător și interesant!

Prețul unui Calendar Național e, ca și în trecut, numai 18 cr. (36 fl.) și 5 fl. de porto, așadar 41 fileri cu postă cu tot.

Cele plătite înainte. Să dau la vînzători, mai ieftine!

Dacă trimiți bani pentru 5—10 calendare, le capeți în loc de 18 cr. și numai 13 cr. (26 fl.) unul, și-ți vin franco (posta plătită) acasă.

Dacă trimiți bani pentru mai multe ca 10, le plătești cu numai 11 cr. (22 fl.) unul, — avînd însă a-ți plăti însuși porto la scoaterea pachetului dela postă.

— Cei din depărtări mai mari, pentru a cruța la porto, e bine să comande și mai multe de-odată, căci și pentru 12—15 calendare, e aceeași plată de postă și pentru 50! — Până la 4 Calendare să plătește prețul deplin. Numai dela 5 calendare în sus să dă scădere de preț!

Cele neplătite. Cei-ce cer spre vînzare, cu legămîntul de a nu mai după ce le vînd, le capătă cu 13 cr. (26 fileri) unul, avînd însă și plăti ei porto la scoaterea pachetului.

Administrația „Libertatea“ și „Foaia Inter“

dreptul ca niște agenți ai maghiarizării, palmuind limba românească și drepturile ei, în chip nemernic!..

Și văzînd părintele, că și noi foile tot dela acest duh afurisit și nesuferitor al șovinismului unor de-regători de obște avem de îndurat prigonirile ce ne vin și ne răpun, — ne scrie:

„Văd că și foaia dv. „Libertatea” e înhățată cu mare sete de același duh cutropitor și nesuferitor al maghiarizării trăgîndu-vă în multe procese, — cari abia vă mai lasă să trăiți. (Ba ele nu ne-ar mai lăsa, dar noi nu ne lăsăm! Red. „Lib.”)

„La cererea mea, ați avut bunătatea a-mi da, ca la preot mai tiner și fără prindere materială de-așa, mai mulți ani foile cu prețul scăzut de 5 cor. pe an. Iacă vă fac cunoscut, că de aci încolo nu mai primesc prețul scăzut, ci voesc să plătesc prețul lor întreg de 8 cor. pe an, pentru-că văd neajunsurile prin cite treceți, cu foile din pricina acestui duh diavolesc ce plutește azi peste poporul nostru și peste gazetele lui, cobîndu-le perire și iar perire! Admir curagiul cu care vă ațineți în contra lui! Dumnezeu să vă ajute și să ne ajute!”

Și să fii sigur, frate părinte, că ne va ajuta! Dacă și noi ne vom ajuta unii pe alții, precum sfinția ta arăți că voești să ne ajuti! De te-ar auzi și urma cit mai mult!

Cununie. Dl Fabrițiu A. De-gan, comerciant român în Fiume, își sârbează cununia cu dsoara Valeria Popovici, în catedrala română din Sibiu în 9 Ian. n. 1910. Felicitări!

Logodnă. Dna Ioana Vulcu, (Tărtăria) și dl Nicolae Domnar, (Seliște) logodiți. Sincere doriri de bine!

Bățul pribegiei. Nu mică ne-a fost jalea zilele astea, cînd am văzut iară o ceată de 14 Români voinici, să-nătoși, de cei mai în putere, — ieșînd de prin prăvăliile Orăștiei cu lazi de cele cătănești, nouă, în mâni, și la ieșire luîndu-și rămas bun dela vînzători, în un glas înduioșat, ca cel-ce își cere iertare dela frunză și dela iarbă, că el pleacă la perire!.. Erau țărani români din loc și jur, plecau la — America! Nu mai pot purta greutățile de tot felul ce li-se cer aici, și să duc, pe bine pe rău, spre America, cea cu veștile-poveștile, că acolo să pot face bani ușor și mulți, și nici ciufului de toate nevoile, ca aici, nu ești. De-ți lucrî bine lucrul tău și-ți plătești ce e cu cădere, ai pace; nu te mușcă atîta cîni de suflet și de pungă, ca pe la noi! A luat iarăși măsuri îngrijitoare plecarea oamenilor la America, — și măcar încă nu e bine nici acolo! Nu mai este cum a fost!

Dar asta cum o fi? Din Cristian (tr. Bran) ni-să scrie:

În 30 November a. c. s'a ținut aici ședința comitetului parochial, în pricina cu susținerea școlalei, fiind de față și dl protopop I. Hamze. Noi credeam că dsa vine să ne dea suflet din sufletul său, pentru a susține noi școala cu ori-ce

încordări de puteri. Cînd colo, chiar *dl prota îndeamnă poporul să cerem ajutor de stat!* Iar în 13 Dec. s'a ținut Sinodul parochial, care, după îndrumarea dată de protopop prin dl preot Virgil Pop, a hotărît și el așa!.. Am rămas numai noi foarte puțini parochieni cu părerea că să ținem școala din puterile proprii, să nu ne dăm noi școlile din mână la străini, — n'am putut răzbi, dacă dl protopop nu a fost de părerea noastră, ci de cealaltă! Așa s'a luat hotărîre și de sinod, să cerem ajutor de stat și noi, deși suntem 200 familii române și deși casa comunală ne dă și ea ajutor de 1200 cor. pentru școală, și cu o porneală bună puteam mări acest ajutor, și numai puțin mai punînd și noi, era lucrul min-tuit! — Nu dar tot poporul e de vină! Ba de cele mai multe-ori nu! Ci, cu adevărat, așa zișii „conducători” ai lui!”

Ne atinge foarte neplăcut această știre!

Petreceri.

— Comitetul filial din Dej al „Societății pentru fond de teatru Român” aranjează în 9 Ianuarie n. 1910 (a treia zi de Crăciun): în sala cea mare a hotelului „Europa”. Reprezentație teatrală. Venitul curat este destinat pentru trebuințele Societății de teatru.

— La Hunedoara să dă a 2-a zi de Crăciun Concert urmat de petrecere cu joc în sala hot. Nița Dima. În folosul foodului „Reun. femeilor rom. din loc”.

— La Ilia-mureșană a 3-a zi de Crăciun producțiune teatrală în hot. Central în folosul bisericeii gri-or. Joc de călușeri. Apoi joc.

— În Cugir e a doua zi de Crăciun producțiune teatrală cu declamări în sala școlalei com. în folosul unui fond de premii pentru copiii dela școală. După producție, joc.

— În Bucium-Șasa a doua zi de Cr. producție teatrală-muzicală în ospătăria M. Macavei pentru școlarii săraci. Joc.

— În Hondol a doua zi de Cr. concert, teatru, cu petrecere în ospătăria dlui S. Piso, pentru Reun. fem. de înfrumșetare a bis. din loc. A treia zi petrecere populară fără taxă de intrare.

— În Bințiinți a doua zi de Cr. petrecere corală-teatrală în sala comunei, apoi joc.

Groaznică ciocnire de trenuri. În stația Uhersco din Boemia s'a întimplat în ziua de Crăciunul a-pusean o feroasă ciocnire de trenuri. Un tren accelerat (repede) intrînd în gară, în dreptul rău pe linie, s'a izbit de un tren de po-vară ce sta în stație. Izbitura a fost așa de grozavă că 6 vagoane ale trenului repede s'au zdrobit tot tîndărî, îngropînd sub ruinele lor pe călătorii din ele! 13 inși au fost scoși morți îndată de printre ruine, și zeci de inși greu răniți!

Sărmanii! Ce zi de Crăciun li-a fost ursită de soarte și în ce cîas nenorocit au plecat pe sărbători de-acasă; unii mergeau să-și vadă părinții; alții, inșiși părinți, să-și vadă copiii căsătorii în alt oraș, — și în loc de a-și întîlni iubiții, întîlniră moartea năpraznică, — iar ceialalți ajunseră în spital, unde doi dintre greu răniți, au mai murit încă în acea zi!

Valoroasele Cărți

ale savantului canonic

† Dr. Augustin Bunea:

1. *Mitropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică Blaj 1890, 20 fil.
2. *Chestiuni din dreptul și istoria bis. române unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag 2 cor. Partea II. 400 pag. 8° 1 cor. 50 fil.
3. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Șematismul Archiepiscopiei de Alba-Iulia și Făgăraș pe anul 1900, costă 8 coroane.
4. *Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici*, sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri.
5. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 coroane.
6. *Ierarhia românilor din Ardeal și Ungaria*, 3 coroane.
7. *Mitropolitul Sava Brancovici*, 1 coroaună 50 fileri.
8. *Amintirea lui T. Cipariu*, 50 fileri.

Să află de vînzare la »Librăria Seminarului« din Blaj și la toate librăriile românești. (540) 2-6

POSTA REDACȚIEI

L. C. în H. (Germania). Și-a căpătat deja. Te-ai înștiințat prea tîrziu.

Dlul I. D. în Geoagiu. Bun. Mulțămim. Il rezervăm pentru numărul de Crăciun!

Dsale I. T. în Cor. Adresa e: »Universul«, București, strada Brezoianu.

Volumul IV.

al

„Foi Interesante”

adecă »Foaia Int.« de pe anul 1909, îl avem gatal Cei-ce doresc a-l avea legat (în table moi), să ne trimită 1 cor. 30 fil. și îl vor primi franco acasă!

— Asemenea avem volumele din anul II. și III. al »Foi Interesante« adecă »Foaia Interesantă« de pe 1907 legată toată la olaltă ca vol. II. și cea de pe 1908 ca vol. III. legate în table moi. Cei-ce doresc, le pot căpăta. Trimiteți cite 1 cor. și 30 fil. de fiecare volum, și vă vine pe postă franco.

La cerere scrieți că volumul de pe care an îl doriți?

Cine cere toate 3 volumele de odată, le capătă în pachet recomandat pentru 3 cor. 72 fil.

Un volum (ori-care) cu 1 cor. 30 fil.

— Fără bani nu să trimit nimănu, nicu rambursă. Trimiteți banii nainte.

Foarte potrivite ca dar de Crăciun ori Anul-nou pentru tineret, băieți mai mari de școală, fete tinere. ect.

După ferbințeli

și alte boale ce slăbesc, pentru recîștigarea deplină a sănătății,

oleul de pește

Emulzia-SCOTT

e leac probat! Are gust plăcut, e ușor de mistuit și de aceea mulți îl iau, cari alt leac nu-l pot lua!

Emulzia-SCOTT

e, afară de aceea, cu mult mai cu efect. Idealul curățeniei.

Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fil.

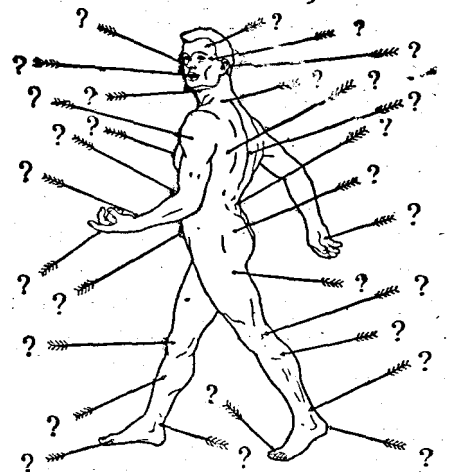
— Să capătă în toate apotecele. —

La cumpărarea Emulziei, luați sama să alba marca de acutire alui Scott! Peccarull!

Te săgetează?

(482) (Al dureri?) 12-20

I. Fluidul Elza alui Feller

e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de pept și git, și morburi din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgirciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar Stubica Centrala 119 (comit. Zagrab).

Casă de vînzare!

Casa de sub Nr. 21 din strada Maierii-de-jos, din Orăștie, alui Ioan Stîrc, e

de vînzare din mîna liberă!

Pentru informațiuni mai de-aproape a să adresa la proprietar în casă.

Candidat de avocat.

În cancelaria subscrișului află aplicare momentană un candidat de avocat.

Reflectanții să se adreseze la subscrișul: (532) 3-3

Dr. Stefan Rozvan, adv. în Ilia (Marosillye).

ANUNT!

Casa fostului **HOTEL-„CENTRAL”** din **SEBESUL-SĂSESC** plața mică Nr. 4.

să **vinde din mîna liberă!**

Oferte sunt a să adresa și informații mai de aproape a să cere la proprietarul casei:

(545) 1-2 **Ionuț Stefanescu** în Cugir (Kudzsir, Hunyad m.)

Tunț de căsătorie.

Un domn, bărbat inteligent, vârstă 45 ani, cu înfățișare simpatice are în buzunar 40.000 lei și pe lângă mulți ani o înțelegere foarte avantajoasă, cu un câștig anual de 20.000 lei. -- caută pentru soție o văduvă, fără familie, cu fată în vârstă de 15 ani, practică, inteligentă, care să aibă în vedere și o bună calitate. -- Cererea lui, asigurată cu 20.000 lei.

Ne aflânduși în această situație și o fată orfană, de o bună arătașă, ne adresăm cerșetorilor, dar deocamdată numai ca ocazională conducătoare a casei, asigurându-o în viitorul ei.

Trimiterea a scrisorilor la adresa: Libertatea, care le trimite de îndată din v. (533) 3-3

Casă de vânzare.

Casa de vânzare nr. 17^a din strada Căstăuilor, Orăștie, se vinde dintr-o mână liberă de închiriat pe o perioadă de timp de 2 odăi, 1 verandă, 1 curte, șopru, fântână și grădină.

A să adresa per nu informații mai apropiate la:

(42) 2-3 Nicolae Zsasz, la judecătoria reg. din loc.

Cine dorește călătorie bună și iure de plăcere

S Z I E
la America

Acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.
Căncelarie românească
HAMBURG
Raboisen 30.
(500) 2-26

TE SIMȚIRĂU?

Creștea că-ți val cu rînsa, nu-ți mistuie, nu-i intrare că arăți așa, te doare capul, n-ai apetit, îți vine aeru naș, ai agriciuri. Așa-i că-ți scuan (mers afară) regulat, din asta să-ți fac și hemoroide. De ori ce durere de stomac suferi, folosește îndată **Tabletele-Cascari** alui Örkény și repede ți-a trecut, jumătate cutie cu cor. 1-20, restul întregă cu cor. 2-20 capeți și încă ramburs numai dela: **Apoteca-Apostol din Budapesta, Főzsef-körut 64. (depot 91).**

Cărămizi și Țigle

să află în magazinul nostru din **BISTRIȚA, piața cailor Nr. 9,**

cu următoarele prețuri:
o miie de cărămizi { în magazin . . . K 28
 { în wagon la gara din Bistrița . . . K 34
o miie țigle (șirepuri) { în magazin . . . K 15
 { în wagon la gara din Bistrița . . . K 16-40

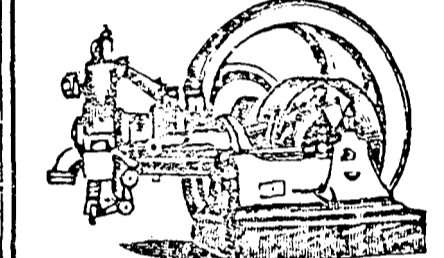
Cărămizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, lucrate și arse foarte bine, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița

Comandele cu calea ferată să efectueșc prompt. Prețul să rambursază, dacă nu să statoresc altcum condițiile de livrare.

Probe la cerere să trimit.
(444) **Societatea acționară de cărămidărie din Bistrița (Beszterez).** 14-20

Fabrica de motoare din Brezda

(Dresdener Motorenfabrik A.G.) cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

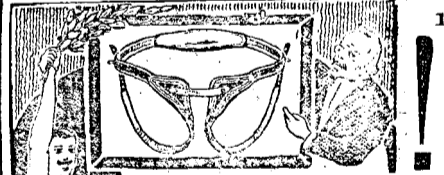

livrează *motoare și locomobile* de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunoscute în circurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal! Spese de lucrare: pe oră pe o putere de cal numai cca 1 fier. Depozit general la: (468) 12-20

Ignatz Gellért & Comp
BUDAPEST Teréz-körut 41. Telefon 12-91.
Garantie îndelungată! Plăți favorabile!

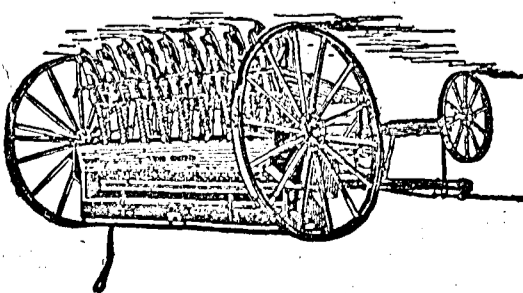
Nimeni care suferă de vătămătură!

amputați (cu piciorul tăiat) ori strîmb crescuți etc., înainte de a-și procura cele de lipsă pentru: bandagiu, picioare măsurate, corsete ortopedice, îndreptător de trup, mașini de mers și șezut, legători de pânțec, etc.

să ceară catalogul cel cu 3000 chipuri și îndrumările de lipsă și prețurile, care îl trimite gratis-franco
J. KELETI
fabricant de obiecte chirurgicale și de bandagiu din gumi
Budapest, IV. Koronaherzeg-u. 17

Reprezentanța principală a fabricii de mașini a renurilor reg. ung.

depozitul ei de mașini în coșine să află în Orăștie la: **Amuel Goldmann,** comerciant de lemn; depozit de tot felul de mașini economice. (42) 3

Deschidere de moară.

Facem cunoscut onoratului public de aici și din jur. că am deschis în 15 Decembre 1909

MOARĂ CU MOTOR

nou zidită, în **Bintinți** (Îngă Orăștie).

Năzuința noastră de căpetenie va fi, ca să mulțumim onoratului public pe deplin în toate privințele!

(544) **Schneider & Comp. Gabert** 2-5
în **Bintinți.**

TUȘEȘTI? TE DOARE PEPTU?

Nu te temi că a-jungi oflicios? Grijește-te! Adu-ți Si-rupul de teiu alui Örkény, care alină tusa, topește admirabil flegma, înceată a-sudările de noapte slăbitoare, îndreaptă apetitul, aduce odihnă noptea. Copiilor slăbiți le face bine! Sticlă de probă 3 cor., sticlă mare 5 cor., 3 sticle mari franco, 15 cor. Comandă-l cu ramburs numai dela: **Apoteca-Apostol din Budapesta, Főzsef-körut 64 depot 91.**

Soiul de viță, Delaware

alui **Nagy Gábor** e singurul a cărui cultivare nu cere știință și praxă. Ocul-tivă și cel-ce na mai văzut viie. La fiecare tri-mitere să pune și o îndrumare, gratis. Să taie, sapă și leagă,

alt lucru nu cere! Nu cere stropire, altoire; filoxera nu-i strică; mugur-ul ori vițele nu-i degeră! Rodește pe jugăr în mijlocu 35 hectolitre și din un mugur rodesc 3-4 struguri. E tare bogat roditoare și foarte nobilă. Cereți numai soiul **Nagy-Gábor**, singurul adevărat! Vinul de „Delaware” alui Nagy Gábor e dulce și tare, trece îndoit cât alte vinuri. De gustare trimit pentru 1 coroană ori-cui 1 sticlă.

Trimit ori-și-cui -- care îmi dă adresa sa, -- catalogul meu mare, ilustrat, francat și gratuit, cu descrierea viței și fotografiile ei în colorii. Cere acest catalog instruc-tiv, care dă îndrumări pentru al-toi de viță și pentru punerea de pro-menade de viță (în jurul cărărilor ori prin curtea casei), -- dela:

Nagy Gábor, mare proprietar de vii în **Koly**, cu stație de postă și telegraf și telefon. Scrie românește, ungurește, nemfește. sirbește ori croațește.

„AGRICOLA” societate economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad)

CAPITAL 100.000 cor. DEPUNERI 300.000 cor.

Primește spre păstrare și creștere depuneri, după cari plătește

6%

în crece. Darea după depuneri încă o plătește institutul. -- Depuneri până la 2000 cor. să pot ridica ori-cînd dela cassă, fără altă înștiințare de mai înainte.

- = Cumpără și vinde întregi sau parțelate *moșii*, mari și mici.
- = Vinde și cumpără tot felul de *bucate!*
- = Mijlocește cumpărări și vânzări de *mașini economice*, produse (rod de tot felul).
- = Dă *împrumuturi* de ori-ce soi: pe cambii, obligațiuni, intabulări, zalogiri (amanete).
- = Toate aceste lucrări le isprăvește repede și cinstit, culant, fie că i-să cer în persoană, lie prin postă.
- = Dă *avanzuri* (împrumută înainte) pe rodul de *bucate*, pe produse, -- iar' în jurul Hunedoarei dă și *împrumuturi* pe vite!

— E întia bancă, care pe lângă împrumuturile obicinuite de bani, a început a lucra și cu *bucate*, ferind poporul de rînd de specula prea neomenoasă, și a început a da micilor economi împrumuturi în zilele de lipsă, pe roada din cîmp, și pe vite!

(463) 15- **Diracțiunea.**

(479) 12-12

să adresează, cine dorește și-a procura varietăți autentice de

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vite altoite

(calitate superioară) viță europeană, și americană, cu și fără rădăcini | Catalog instructiv la cerere gratuit!

FISCHER & Comp
Pomi Vitecultura

Cărți ieftine pentru popor. Să pot comanda dela:
Tipografia „AURORA” A. TODORAN, Gherla—Szamosujvár.

- »Amintiri din Grecia», de Teodor Bulcu, cu preț foarte redus K 0:30
- »Bocete», adevă cîntări la morți, de I. Pop-Reteganul K 0:80
- »Buchetul», monolog comic, de Eva K 0:30
- »Cabalistica», carte de noroc K 0:24
- »Cartea Sf. Antoniu de Padua, cu rugăciuni pe 9 Marți» K 0:30
- »Cartea plugarilor sau povestiri economice despre grădinărit etc.» K 0:50
- »Chiuituri de cari strigă feciorii în joc» K 0:40
- »125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc» K 0:24
- »Codrean, craiul codrului» K 0:16
- »Dialogul țiganului cu sf. Petru la poarta raiului», de A. Boca K 0:50
- »Doine, lacrimi și suspine», de A. Boca K 0:16
- »Felicitări în proză și poezie», de G. Simu K 0:40
- »Gruia lui Novac» K 0:20
- »Horia lui Pinteza Viteazul» K 0:12
- »Impărăția țiganilor pe vrful unui plop» K 0:16
- »Jocul sătenilor români» K 0:16
- »Leonat cel tînăr», istorie în versuri K 0:20
- »Lira Sionului sau cîntarea sărbătorilor» K 0:50
- »Minunile P. C. Vergure Maria» K 0:30
- »Nopti de iarnă», novele de G. Simu K 1:20
- »Novele», de Vasiliu Ranta-Buticescu K 1:—
- »Nu mă uita», versuri funebreale și iertăciuni K 0:50
- »Patimile Dlui nostru Isus Christosd K 0:30
- »Pămîntul fericiților și milosteniile pentru cei morți» K 0:30
- »Povestiri evlavioase sau viața Sfinților K 0:30
- »Pilde și sfaturi pentru popor», de I. Pop-Reteganul K 0:60
- »Românul în sat și la oaste» K 0:30
- »Sfaturi de aur sau calea către fericire», de A. Boca K 0:50
- »Sf. Antoniu de Padua» K 0:20
- »Starostele, adevă datini dela nunțile Românilor» K 0:30
- »Urșitul lumii» K 0:16
- »Trandafiri și vioarele», poezii populare de I. Pop-Reteganul K 0:60

(507) 4-6

Cărți de rugăciuni:

- »Icoana sufletului», carte de rug. și cînt., de V. Pățaș, frumos legată K 1:—
- »Mărgăritarul sufletesc», carte de rugăciuni și cîntări „ „ „ „ K 1:—
- »Micul Mărgăritar sufletesc», carte de rug. „ „ „ „ K 0:44
- »Mintuirea sufletului», carte de rugăciuni „ „ „ „ K 0:80

Catalog peste toate edițiunile noastre să trimite gratis și franco ori-cui cere.

A sa adresa la: **Tipografia „AURORA” A. Todoran, Szamosujvár.**

ATENȚIUNE
proprietarilor de vii din Ardeal

Cel mai potrivit izvor pentru cumpărarea viței de vitană altoită, cu rădăcină, e la pepinera Domeniului românesc din Bobalna (lingă Orăștie), proprietatea dlui dep. Dr. A. Vlăd.

Altoii sunt splendid dezvoltati și deprinși cu clima noasă ardelenescă. — Să află de vânzare următoarele specii distin-

Specii de vin albe:

Rissling Italian	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200
Feteasca (Erdélyi Leányka)	„ „ „ „ „ „	200
Ezerjó	„ „ „ „ „ „	200
Furmint sau Schmiger	„ „ „ „ „ „	200
Lampău (Musztos fehér)	„ „ „ „ „ „	200
Rulender	„ „ „ „ „ „	200
Jordovan sau Gornisch	„ „ „ „ „ „	200
Grasă	„ „ „ „ „ „	200
Specii mestecate	„ „ „ „ „ „	180

Specii de vin și de nasa:

Chasla Blanc	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	220
Chasla Ruge	„ „ „ „ „ „	220
Madelaine Royale	„ „ „ „ „ „	220
Muscat Ottonel	„ „ „ „ „ „	220
Pasatutti	„ „ „ „ „ „	220

Specii de vin negru:

Lugojana (Kadorka)	clasa I. pe Rip Port 1000 buc.	200
Burgunder mare	„ „ „ „ „ „	200
Oporto	„ „ „ „ „ „	200
Altoi de clasa II. speciile de sus	„ „ „ „ „ „	80

Viță indigenă (europeană) fără rădăcină, speciile de s în lungime de 50 cm. 1000 buc. 10—16 cor. — Viță aricană fără rădăcină Rip Port, 45 cm. lungă, 1000 buc. 18 c — Viță americană cu rădăcină, 1000 buc. 36 cor.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
 (propr. dlui dep. Dr. A. Vlăd)
 Bâbolna u. p. Szamosujvár.

(471) 15-32

Fabrica de oțel și fer din Prakfalva

Fondată în anul 1801.

societate pe acții
 a contelui LADISLAU CSÁKY

No. de telefon 65-45.

Direcțiunea în: Budapesta, IX., Csillag-utca 4.
 Fabrica și băile în: Prakfalva, comitatul Szepes.

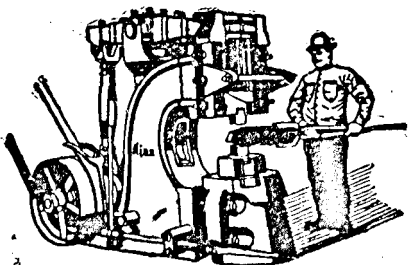
Fabrică din cel mai distins metal de fer produs din băile (minele) proprii, prin topire cu cărbuni de lemn, **turnături** (obiecte de fer vărsat) **sure** și anume tot felul de **părți de mașini, ponduri** (măsurii) autentice, **turnături pentru zidiri** și de **lux**, pentru **canalizări** și **conducte de apă**, fere pentru **șteampuri** de băi, și pentru **economie**, etc.

pregătește din materiile brute aflătoare tot în băile proprii, prin lucrările atelierelor de prelucrarea oțelului, tot felul de **turnături de oțel și de fer moale**, — apoi ca specialitate **oțel vărsat de țigle (borcane) pentru unelte**, cu marca „5/o Ajax extra”, **oțel pentru strungărie repede** care e azi cel mai bun oțel de strungărie în lume!

Oțel de nickel și de cremă și felurite părți constitutive din acela, **oțel vărsat de mașini, oțel de sfredele de piatră** pentru orice piatră, table de oțel și tot felul de **unelte de oțel**: cuțite de strungar și gilău, sfredele, ciocane, săpoaie, unelte de bătut piatră morii, sfredele spirale, etc. etc.

Fabrică, — după patenta proprie, — **ciocanele „AJAX”** cu peană (feder)

recunoscute ca mai bune, ținătoare și cu economie la muncă, tare răspîndite!, apoi ciocuri scutitoare de cute, patent propriu, despre cari servește cu lămuriri ori-cui. Cele mai renumite **pile** (răzători) cu marca „potcoava”, — și primește a face tăieturi noue pe pilele deja tocite.

Magazin stabil în: **Budapesta, IX., Csillag-utca 4.**

Scrisori și comande să se adreseze acđ la Budapesta!

(531)

3-4

„CRIȘANA”

institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

== Filială în Hălmgăiu. ==

Anul fondării 1890.

Capital social 200.000 cor.
 Fonduri proprii peste . 150.000 cor.
 Depuneri peste 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%. Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea casei, sume cît de mari și fără abzicere și fără a să computa porto la retrimetere. La dorință, să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni și pe crește în condițiuni favorabile. — Împrunuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziua în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau lucrător.

Direcțiunea.

(513) 7-10